

ОБЛІК ЛІЗИНГОВИХ (ОРЕНДНИХ) ОПЕРАЦІЙ

Обґрунтовано позицію щодо співвідношення лізингу та оренди (визначено відмінності і спільні риси з погляду бухгалтерського обліку). Лізинг визначено як особливий вид підприємницької діяльності, який передбачає передачу за відповідну плату, на визначений термін і на відповідних умовах, що обумовлені договором, лізингодавцем у тимчасове користування майна, придбаного спеціально для лізингоодержувача, з правом викупу. Методи дослідження – теоретичні методи пізнання (абстрагування й узагальнення, аналізу і синтезу, індукції і дедукції та інші методи продукування понятійного знання) – використовувалися для узагальнення теоретичних і методологічних засад обліку лізингових (орендних) операцій. Для аналітичних досліджень застосовувалися методи табличного подання та порівняння інформації.

Розкрито основоположні моменти обліку лізингових (орендних) операцій. Запропоновано практичні рекомендації з удосконалення методики обліку лізингових операцій у лізингоодержувача та лізингодавця. Обґрунтовано використання аналітичних рахунків для відображення операцій лізингу (оренди), інформація яких задовольняє потреби управлінського персоналу.

Ключові слова: лізинг, оренда, лізингодавець, орендодавець, лізингоодержувач, орендар, фінансовий, оперативний, витрати, доходи, лізингові (орендні) платежі, бухгалтерський облік.

JEL classification: M40, M41

Вступ та постановка проблеми. Бухгалтерський облік лізингових та орендних операцій в Україні регламентується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [1], який розроблений на підставі однойменного МСБО 17 [2]. Національний стандарт, з одного боку, суворо дотримується рекомендацій, а з другого – допускає істотні відхилення від положень МСБО 17 і передбачає власне тлумачення термінів, що найчастіше використовуються у стандарті.

Так, термін «лізинг» у П(С)БО 14 «Оренда» не використовується. Проте, відповідно до міжнародних стандартів обліку, лізинг – це оренда активу, яка дає орендарю право на його використання. На сьогодні вчені не можуть до кінця ототожнити поняття оренди та лізингу, оскільки поряд із їхніми спільними рисами існують і відмінності, і багато вчених визнають лізинг як різновид фінансової оренди.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальні проблеми оренди майна знайшли своє відображення в працях багатьох вітчизняних економістів-науковців: Г. О. Ткачук [3] розглянула проблеми, пов'язані з бухгалтерським обліком операцій з оренди майна цілісного майнового комплексу, Т. В. Кирик [4; 5] та С. В. Сисюк [5] визначили особливості орендних операцій з комунальним майном, а також розробили пропозиції щодо здійснення

розрахунку орендної плати, розрахунків із відшкодування комунальних послуг та експлуатаційних витрат та їх відображення в системі бухгалтерського обліку установи. Г. В. Лебедик [6] дослідила вплив надходжень від оренди до державного бюджету, акцентуючи увагу на необхідності вдосконалення методики та обліку розрахунків орендних платежів, вивчила наявність сезонної хвилі в обсягах надходження коштів до бюджету.

Ю. Граковський [7] розглядає оформлення договорів оренди земельних паїв, особливості розрахунку суми орендної плати, бухгалтерський облік операцій з оренди земельних паїв.

Враховуючи, що сторонам орендного договору важливо правильно відобразити орендні операції в бухгалтерському і податковому обліку, С. В. Тимошук [8] розглядає особливості податкового обліку лізингових (орендних) операцій, Ю. О. Романченко [9] аналізує особливості орендних операцій за участю бюджетних установ, а також чинну законодавчо-нормативну базу, яка регулює взаємовідносини між учасниками орендних операцій; визначив порядок обліку оренди й оподаткування орендних платежів за договором оренди нерухомого майна.

Отже, бухгалтерський облік орендних відносин розглянуто детально, але все-таки залишається багато невирішених проблем, які потребують подальшого дослідження.

Невирішені частини проблеми. Важливим аспектом дослідження є обґрунтування категорій фінансового та операційного лізингу. Для правильного відображення в обліку та звітності операцій лізингу деякі положення нормативних документів потребують уточнення, що вказує на актуальність дослідження: нова редакція міжнародного стандарту фінансової звітності 16 «Оренда» передбачає інші підходи до обліку орендних (лізингових) операцій шляхом обов'язкового відображення всіх договорів оренди як в активах, так і в зобов'язаннях балансу підприємства.

Мета та завдання. Мета цієї статті – запропонувати теоретичне узагальнення і зробити практичне обґрунтування сутності операційного та фінансового лізингу, дослідити

методологічні положення з обліку лізингу в орендаря і орендодавця. Для її досягнення доцільно з'ясувати економічний зміст фінансового та операційного лізингу та виділити спільні й відмінні їхні ознаки; дослідити особливості обліку фінансового та операційного лізингу в орендаря та орендодавця; удосконалити методичні підходи до обліку операцій фінансового та операційного лізингу на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для розкриття економічної сутності понять «лізинг» і «оренда» потрібно проаналізувати наявні підходи до їх формування та виявити спільні та відмінні риси.

Одночасно зіставлення економічних тлумачень оренди та лізингу дасть змогу виділити

Таблиця. Суттєві відмінності оренди та лізингу

Предмет порівняння	Оренда	Лізинг
Кількість основних учасників у відносинах	Два – орендодавець та орендар	Зазвичай три – лізингодавець, продавець лізингового майна (предмета лізингу) та лізингоодержувач. В окремих випадках (повторний лізинг) можливо два – лізингодавець та лізингоодержувач
Предмет договору	Предметом договору оренди може бути майно, яке не споживається, яке визначене індивідуальними прикметами, за винятком випадків, коли законами встановлена пряма заборона оренди майна	Предметом договору лізингу може бути майно, яке не споживається, яке визначене індивідуальними прикметами і віднесене, згідно із законодавством, до основних засобів. Не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки та інші природні об'єкти, цілісні майнові комплекси підприємств та їх відмежовані структурні підрозділи
Характер відносин	Відносини майнового найму	Відносини купівлі-продажу, майнового найму, постачання, кредиту
Право власності на предмет договору	Власність орендодавця	На момент підписання договору фінансового лізингу зазвичай власність продавця (постачальника) лізингового майна, а при повторному лізингу – завжди власність лізингодавця
Відповідальність за виявлені недоліки предмета договору	Несе орендодавець	Несе продавець предмета лізингу, якщо продавець обрав лізингоодержувач, а якщо лізингодавець сам обрав продавця предмета лізингу, – то взаємно продавець цього майна та лізингодавець
Роль наймодавця	Орендодавець діє як власник предмета договору або як його представник	Лізингодавець інвестує засоби в предмет лізингу та надає лізингоодержувачу предмет лізингу в користування
Роль наймача (користувача)	Зазвичай сам знаходить предмет оренди та звертається до орендодавця – власника або уповноваженого ним органу	Зазвичай сам знаходить виробника (власника) предмета лізингу, обирає конкретний вид майна, обирає лізингодавця. Формально він не є покупцем, проте фактично наділяється частиною його прав та обов'язків, здійснює процедури з прийому майна
Суть платежів наймача	Орендна плата – це плата за право користування	Лізингові платежі можуть складатись із поступового відшкодування витрат лізингодавця на купівлю предмета лізингу, винагороди за отримання в лізинг майна, компенсації відсотків за кредит, компенсації інших витрат лізингодавця, пов'язаних із договором фінансового лізингу
Фактори впливу на розмір платежу	Кон'юнктура ринку оренди, а при оренді державного та комунального майна – установлені власником орендні ставки та вартість предмета оренди	Вартість предмета лізингу, строк дії договору, норма амортизації (якщо відшкодування вартості об'єкта здійснюється в розмірі амортизаційних відрахувань), у випадку, якщо лізингодавець придбав предмет лізингу за кредитні кошти, – ставки за кредит

спільні та специфічні риси. Результати дослідження узагальнено в таблиці.

Отже, з таблиці видно суттєві відмінності оренди та лізингу, що є доказом того, що ці дві форми найму не є тотожними. Крім того, з огляду на дані цієї таблиці, оренда походить із лізингу, оскільки вона є частиною здійснюваної лізингової операції. Отже, стає очевидним, що потрібно розрізняти нормативне регулювання лізингу та нормативне регулювання оренди, оскільки принаймні на одного суб'єкта підприємництва більше за умов лізингу, ніж за умов оренди; предмет договору також відрізняється правом набуття власності. Зважаючи на це, потрібно регулювати умови набуття права власності та дату введення в експлуатацію придбаного обладнання через лізинг. Також потрібно здійснювати поглиблене регулювання відповідальності сторін, оскільки в оренди та лізингу різні сторони відповідальності за орендоване майно або майно в лізингу.

Невипадково в нашому стандарті (П(С)БО-14) немає терміна «лізинг». Річ у тому, що операції з оренди і лізингу в бухгалтерському обліку орендодавця і орендаря з моменту передачі об'єкта орендарю або лізингодержувачу відображаються однаково, тому що з цього моменту зміст орендної і лізингової операцій стає ідентичним, хоча тонкощі юридичного характеру залишаються. Тому в подальшому при розкритті порядку відображення в обліку таких операцій терміни «оренда» і «лізинг», «орендодавець» і «лізингодавець», «орендар» і «лізингодержувач» використовуються як синоніми.

Цікавим науковим підходом до вдосконалення обліку власних основних засобів та тих, що взяті в лізинг (оренду), є підхід Н. О. Лободи [10], яка пропонує в робочому плані рахунків суб'єктів лізингової діяльності відкрити такі субрахунки: 1042 «Машини та обладнання, отримані в лізинг», 1052 «Транспортні засоби, отримані в лізинг», 1522 «Придбання основних засобів на умовах лізингу», 1361 «Знос (амортизація) майна, отриманого на умовах фінансового лізингу», 1362 «Знос (амортизація) майна, переданого в оперативний лізинг», 2871 «Майно на складі, що передається у фінансовий лізинг», 6131 «Поточна заборгованість з фінансової оренди в національній валюті», 6132 «Поточна заборгованість з фінансової оренди в іноземній валюті», 7025 «Дохід від передачі майна у фінансовий лізинг», 7035 «Дохід від надання майна в оперативний лізинг», 9025 «Собівартість переданого майна у фінансовий лізинг», 9035 «Собівартість реалізованих послуг з оперативного лізингу», 9491 «Витрати на утримання майна, переданого

в оперативний лізинг» та ін. Для позабалансового обліку об'єктів оперативного лізингу запропоновано використовувати такі субрахунки: 0121 «Первісна (балансова) вартість сільськогосподарської техніки», 0122 «Знос сільськогосподарської техніки». Своєю чергою, слід зауважити, що автор не навела чіткого механізму облікового процесу об'єкта лізингу, що ускладнює розуміння та застосування запропонованих рахунків на практиці.

Об'єкти фінансового лізингу повинні обліковуватися так само, як придбані необоротні активи для власного використання. Зобов'язання, які при цьому виникають, відображаються в пасиві балансу, а пов'язані з ними фінансові витрати співвідносяться з обсягом доходу. Перевагою такого підходу є те, що у фінансовій звітності чітко відображаються права і зобов'язання фірми. Водночас забезпечується зіставлення та порівняння звітних даних фірм-власників майна та фірм-орендарів, проте залишається необхідність розкриття додаткової інформації (в примітках) про суму щорічних лізингових платежів та інших суттєвих умов лізингових угод. Головною перевагою такого способу відображення в обліку лізингових операцій є розподіл майнових прав та орендних зобов'язань. Таким чином, вартість майна може амортизуватися, незалежно від порядку сплати лізингових платежів, подібно як амортизується власне майно [11].

Відображення в бухгалтерському обліку лізингодавця об'єкта фінансового лізингу залежить від того, чи є він виробником майна, яке надається в лізинг, чи ні. С. Я. Зубілевич [12] зазначає, що особливості обліку лізингодавця залежать від того, чи він є тільки лізингодавцем, чи також виробником активу, який передається у фінансовий лізинг. Проте відмінності стосуються лише відображення вибуття активів при їх передачі та оприбуткування під час їх повернення, а також рахунків для обліку поточної частини дебіторської заборгованості, за якими вказується дохід.

Якщо лізингодавець є виробником об'єкта фінансового лізингу, то вартість об'єкта відображається як дебіторська заборгованість лізингодержувача, що складається із суми надходжень від реалізації готової продукції (визнаного доходу) і теперішньої негарантованої ліквідаційної вартості орендованого майна. Дохід від реалізації визнається за найменшою з двох оцінок: справедливою вартістю об'єкта лізингу або справжньою вартістю мінімальних орендних платежів, обчисленою за ринковою ставкою відсотка [11].

Своєю чергою, О. М. Колеснікова [13] для розмежування в аналітичному обліку власних

основних засобів та тих, що взяті в лізинг, пропонує передбачити в робочому плані рахунків суб'єктів лізингової діяльності субрахунків 156 «Придбання предмета лізингу», 134 «Знос предмета лізингу», 104/1 «Машини та обладнання, прийняті в лізинг» і т. п. Аналітичний облік розрахунків лізингодавця з лізингоодержувачами автор рекомендує вести у відповідному реєстрі за укладеними договорами та контрагентами, в якому має міститися інформація про заборгованість на початок та кінець звітного періоду, отримані протягом звітного періоду лізингові платежі, номери та дати платіжних документів, суми платежу та його складові.

Т. А. Бондар [14] обґрунтовує, що при фінансовому лізингу лізингодавець у момент придбання майна, призначеного для лізингу, повинен обліковувати його як основні засоби, оскільки такий актив одразу знімається з балансового обліку лізингодавця, довгий час залишаючись у його власності, і приносить лізинговий дохід. Відповідно до вказаного, потрібно застосовувати рахунки 15 «Капітальні інвестиції» та 10 «Основні засоби». При цьому до рахунка 15 доцільно відкривати субрахунок 156 «Придбання основних засобів для передачі у лізинг», що дасть змогу розмежувати придбання предметів фінансового лізингу з придбанням основних засобів для власного використання. Майно, передане у фінансовий лізинг, протягом основного строку експлуатації належить лізингодавцю і переходить у власність лізингоодержувача лише після повної сплати його викупної вартості. Вартість активів, переданих у фінансовий лізинг, не відображається в балансі лізингодавця. Такий порядок обліку забезпечить дотримання одного з важливих принципів бухгалтерського обліку «переваги змісту над формою», згідно з яким операції мають обліковуватися за їхньою сутністю, а не лише виходячи з юридичної форми.

Проаналізувавши наведені вище пропозиції щодо вдосконалення облікового відображення лізингових операцій у лізингодавця та лізингоодержувача, слід зауважити про неоднозначність підходів авторів до механізму бухгалтерського обліку лізингових операцій. Так, дослідники здебільшого пропонують аналітичні рахунки щодо обліку лізингових операцій для повного інформаційного забезпечення даними управлінського персоналу щодо об'єктів обліку. Однак автори не показали схеми взаємодій запропонованих рахунків у процесі здійснення господарських операцій. Своєю чергою, автори широко розглядають питання документального

забезпечення лізингових операцій, що дає змогу встановити основні джерела інформації щодо здійснення лізингових операцій.

Методика відображення лізингових (орендних) операцій в обліку залежить від низки факторів: насамперед це облік у лізингодавця (орендодавця) та лізингоодержувача (орендаря); нарахування амортизації; чи є лізинг (оренда) основним видом діяльності лізингодавця (орендодавця), чи вважається операційною; на які цілі орендується об'єкт; в які строки проходить оплата; хто з учасників лізингу (оренди) проводить ремонт об'єкта лізингу (оренди) та ін. При здійсненні лізингових (орендних) операцій потрібно визначити ці фактори для розуміння їхньої сутності та досягнення прозорості в змісті самих операцій.

Бухгалтерський облік лізингових операцій у лізингодавця ведуть таким чином: 1) придбання лізингового майна; 2) передача майна в лізинг; 3) повернення чи викуп майна.

Що стосується операції придбання об'єкта лізингу лізингодавцем у виробника, то така операція нічим не відрізняється від звичайного придбання основних засобів шляхом здійснення капітальних інвестицій. Лізингодавець для обліку майна, яке передбачається передати в лізинг, може відкривати, передбачивши в робочому плані рахунків, додатковий субрахунок 156 «Придбання об'єкта лізингу» до рахунка 15 «Капітальні інвестиції».

Модель бухгалтерського обліку оперативного і фінансового лізингу (оренди) в лізингодавця (орендодавця) із врахуванням пропозицій щодо вдосконалення схематично наведено на рис. 1.

Запропонований у моделі аналітичний рахунок 9491 «Витрати оперативного лізингу активів» відображатиме інформацію про понесені витрати в результаті здійснення лізингових операцій у лізингодавця, що дає змогу забезпечити збір інформації про сукупність витрат та їхній розмір у процесі здійснення лізингової діяльності, а також застосувати оптимізаційні методи щодо їх подальшого зменшення.

Аналітичний рахунок 7131 «Дохід від операційного лізингу активів» запропоновано для нагромадження інформації щодо отриманого доходу в результаті здійснення лізингових операцій лізингодавця, що забезпечить акумуляцію доходів та сприятиме ефективному здійсненню аналізу для подальшого забезпечення напрямів їх зростання.

Своєю чергою, введення в облік аналітичного рахунка 2861 «Майно, що передається у фінансовий лізинг» дасть змогу визначити та

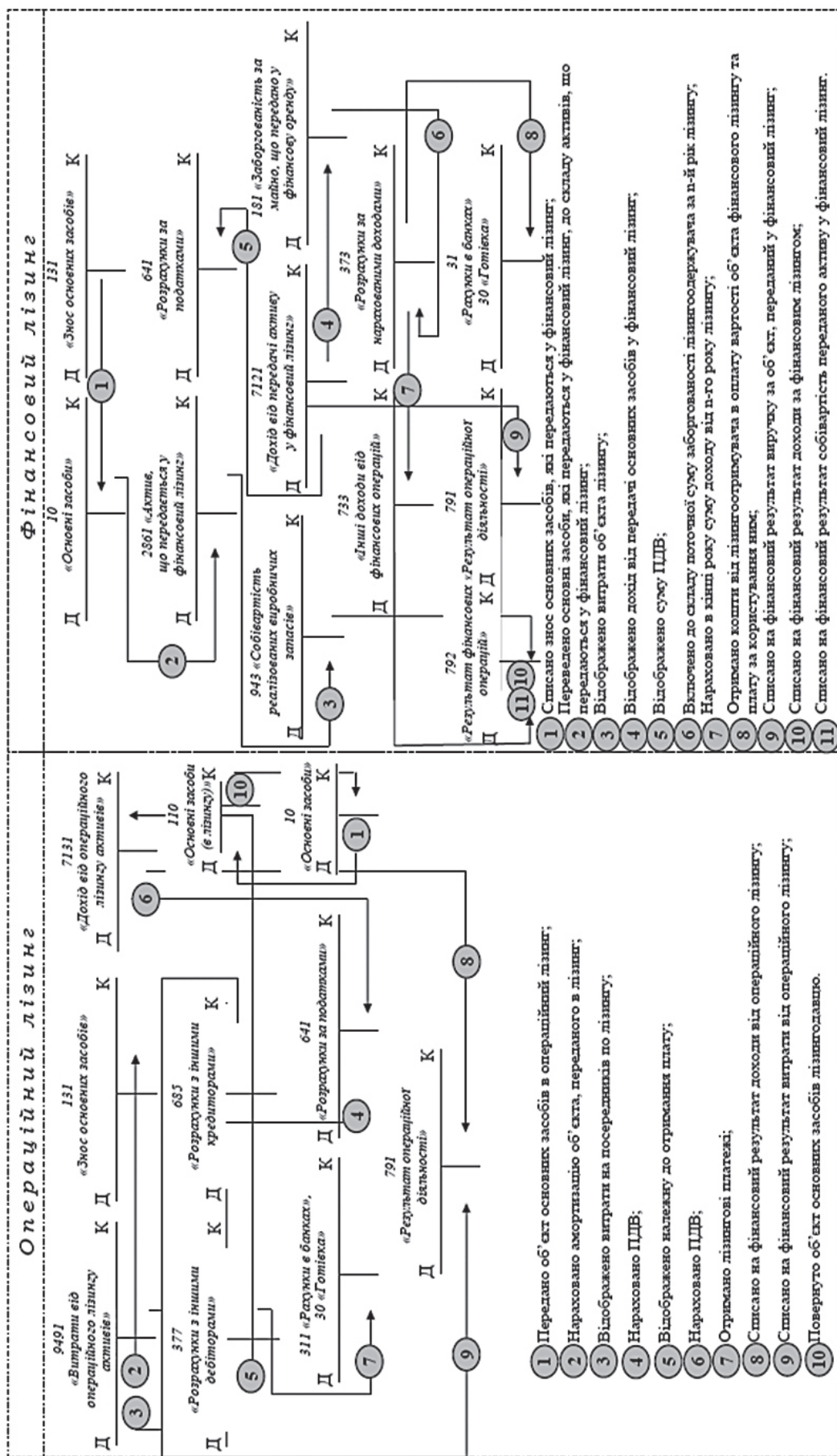

Рис. 1. Модель бухгалтерського обліку лізингових (орендних) операцій у лізингодатця (орендодатця)

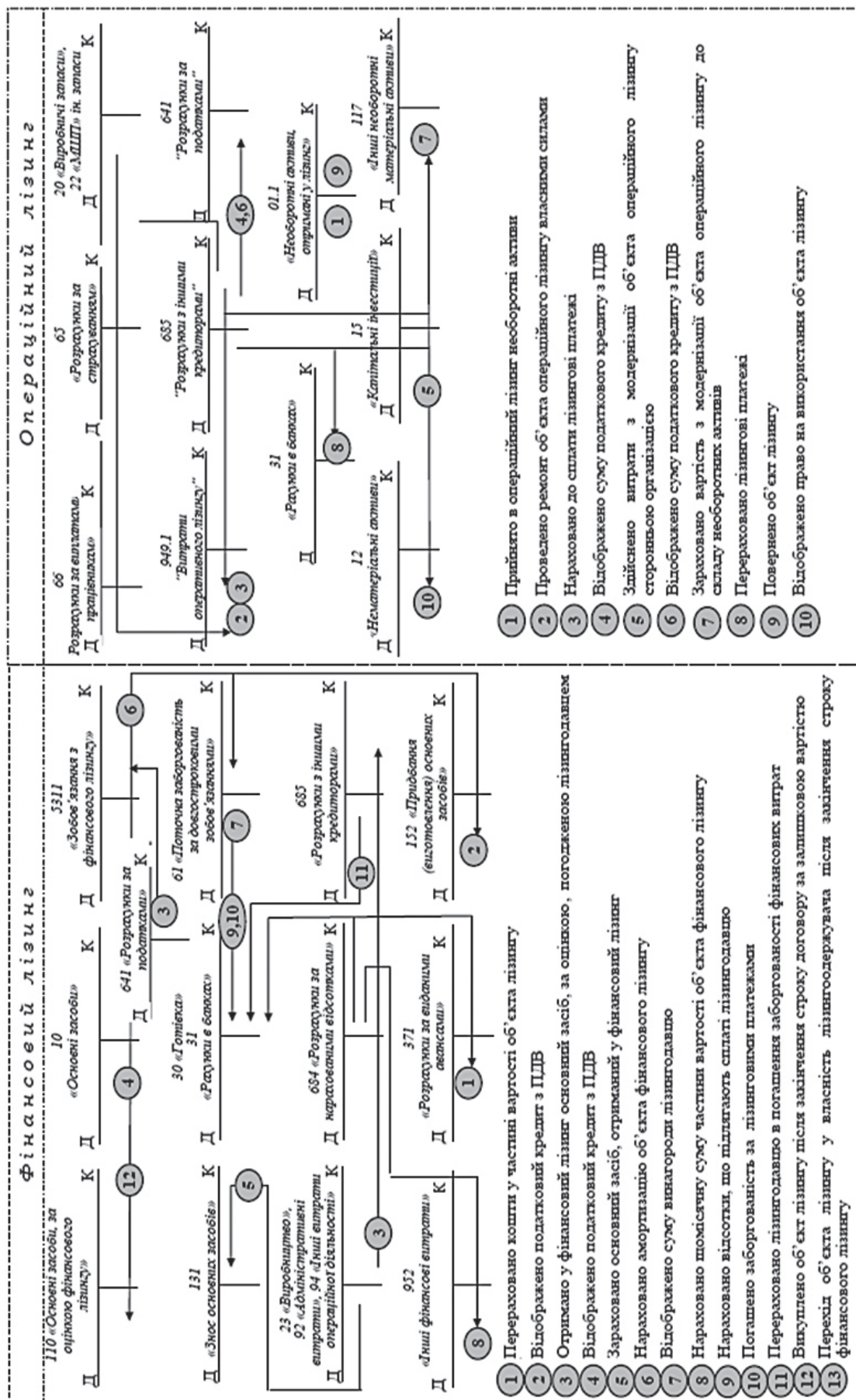

Рис. 2. Модель бухгалтерського обліку лізингових (орендних) операцій у лізингодержавця (орендаря)

виокремити об'єкти фінансового лізингу, що призведе до деталізації інформації щодо об'єктів, що передаються у фінансовий лізинг, та її оперативного та достовірного надання управлінському персоналу.

Аналітичний рахунок 7121 «Дохід від передачі активу у фінансовий лізинг» запропоновано для нагромадження інформації щодо отриманого доходу в результаті здійснення фінансових лізингових операцій лізингодавця, що забезпечить ефективність облікового процесу доходів, отриманих у результаті здійснення фінансового лізингу.

Використання цієї методики дає змогу об'єктивно відображати в обліку лізингові операції, що сприятиме цілеспрямованому, системному й раціональному інформаційному забезпеченню управлінського персоналу суб'єкта господарювання.

У П(С)БО 14 «Оренда» [1] передбачено, що орендований актив та витрати, пов'язані з орендою в обліку орендаря, відображаються таким чином:

– вартість активу, отриманого на умовах операційної оренди, обліковується поза балансом (на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи») за вартістю, вказаною в угоді про оренду;

– орендні платежі, які підлягають сплаті, відображаються у складі витрат періоду. Сума витрат визначається на систематичній основі з урахуванням способу одержання економічних вигод, пов'язаних із використанням орендованого активу;

– витрати на підтримання орендованого активу в робочому стані обліковуються у складі витрат звітного періоду;

– затрати орендаря на поліпшення об'єкта операційної оренди (модернізація, модифікація, добування, дообладнання, реконструкція тощо), що приводять до збільшення майбутніх економічних вигод, які первісно очікувалися від його використання, відображаються орендарем як капітальні інвестиції у створення (будівництво) інших необоротних матеріальних активів.

Аналіз підходів до обліку операційного та фінансового лізингу (оренди) в лізингоодержувача (орендаря) дав змогу удосконалити модель бухгалтерського обліку вказаних операцій (рис. 2).

У процесі дослідження методики облікового відображення лізингових операцій у лізингоодержувача запропоновано такі аналітичні рахунки:

- 9491 «Витрати операційного лізингу»;
- 011 «Необоротні активи, отримані в лізинг»;
- 5311 «Зобов'язання з фінансового лізингу».

Відповідно аналітичний рахунок 9491 «Витрати оперативного лізингу» відображає сукупність витрат, що понесені в результаті здійснення

оперативного лізингу, у лізингоодержувача. Цей рахунок дасть змогу визначити кількісні та якісні характеристики зазначених вище витрат та сформулювати напрями щодо їх подальшого зменшення.

Позабалансовий аналітичний рахунок 011 «Необоротні активи, отримані в лізинг» забезпечить деталізацію інформації щодо отриманих необоротних активів у лізинг. Відповідно запропонований наведений вище рахунок забезпечить ефективність облікового відображення отриманих об'єктів у лізингоодержувача та надання своєчасної та достовірної інформації управлінському персоналу.

Свою чергою, аналітичний рахунок 5311 «Зобов'язання з фінансового лізингу» визначить сукупність та розмір зобов'язань з фінансового лізингу у лізингоодержувача перед лізингодавцем, що забезпечить формування інформації щодо своєчасності та правильності погашення цих зобов'язань. Крім того, пропонуємо до типових бухгалтерських проведення у лізингоодержувача (орендаря) при відображенні в обліку оперативного лізингу (оренди) додати такий запис: Дт Нематеріальний актив (право на використання об'єкта лізингу) Кт Довгострокові зобов'язання за лізингом.

Отже, такий підхід до методики й організації обліку сприяє деталізації та забезпечує повноту інформації, оскільки враховано наукові, методичні й практичні аспекти, що відповідає вимогам міжнародних і національних стандартів ведення обліку.

Висновки та пропозиції щодо подальших досліджень

1. Здійснення лізингових операцій з оренди і лізингу в бухгалтерському обліку орендодавця і орендаря з моменту передачі об'єкта орендарю або лізингоодержувачу відображаються однаково, тому що з цього моменту зміст орендної і лізингової операції стає ідентичним, хоча тонкощі юридичного характеру залишаються. Тому в подальшому при розкритті порядку відображення в обліку таких операцій терміни «оренда» і «лізинг», «орендодавець» і «лізингодавець», «орендар» і «лізингоодержувач» можуть використовуватися як синоніми.

2. Лізингоодержувач (орендар), отримавши об'єкт в операційний лізинг (оренду), отримає права на використання, тобто нематеріальний актив, який можна реально оцінити сумою дисконтованих орендних платежів за весь термін оренди. Таким чином, до типових бухгалтерських проведення при оперативному лізингу (оренді) потрібно додати: Дт Рахунок 12 «Нематеріальні

активи (право на використання об'єкта лізингу)» Кт Рахунка 53 «Довгострокові зобов'язання з оренди». Це дасть змогу підвищити достовірність фінансової звітності, що необхідно для прийняття правильних управлінських рішень.

3. Для підвищення точності інформаційного забезпечення процесу управління лізинговими

операціями запропоновано систему аналітичних рахунків з подальшим її включенням до робочого плану рахунків лізингодавця та лізингоодержувача. Звідси для оптимізації обліку операцій з лізингу в лізингодавця удосконалено їхню методику, що ґрунтується на використанні запропонованих субрахунків.

Список літератури

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>. – Назва з екрана.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 (МСБО 17) «Оренда» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_018. – Назва з екрана.
3. Ткачук Г. О. Оренда майна цілісного майнового комплексу: проблеми бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Г. О. Ткачук // Економіка харчової промисловості. – 2009. – № 3. – С. 41–43. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/orenda. – Назва з екрана.
4. Кирик Т. В. Правове регулювання орендної діяльності в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Т. В. Кирик // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1 (59). – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2012_1_2/6.pdf. – Назва з екрана.
5. Кирик Т. В. Облік орендних операцій з комунальним майном / Т. В. Кирик, С. В. Сисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 1 (55). – С. 147–149.
6. Лебедик Г. В. Оренда як засіб підвищення рівня інтенсивності використання державного майна [Електронний ресурс] / Г. В. Лебедик // Науково-технічний збірник. – 2011. – № 98. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_98/274-281.pdf. – Назва з екрана.
7. Граковський Ю. Порядок оформлення договорів оренди [Електронний ресурс] / Ю. Граковський // Вісник податкової служби України. – 2011. – № 44. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1015>. – Назва з екрана.
8. Тимошук С. Податковий облік лізингових (орендних) операцій [Електронний ресурс] / С. Тимошук. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1297>. – Назва з екрана.
9. Романченко Ю. О. Облік орендних операцій та оподаткування орендних платежів у бюджетній сфері [Електронний ресурс] / Ю. О. Романченко. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1464>. – Назва з екрана.
10. Лобода Н. О. Методика та організація обліку і аналізу лізингових операцій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 / Н. О. Лобода. – Київ, 2010. – 23 с.
11. Хомуляк Т. І. Облік і аудит лізингових операцій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 / Т. І. Хомуляк. – Тернопіль, 2008. – 22 с.
12. Зубілевич С. Я. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України [Електронний ресурс] / С. Я. Зубілевич. – Режим доступу: <http://www.ampassports.info/jtlms-party/rplwt.html>. – Назва з екрана.
13. Колесникова О. М. Облік і аналіз лізингових операцій в сільському господарстві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / О. М. Колесникова. – Київ, 2005. – 20 с.
14. Бондар Т. А. Облік і контроль лізингових процесів: сучасний стан та перспективи розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 / Т. А. Бондар. – Київ, 2004. – 24 с.
15. Пономаренко О. Г. Удосконалення орендних земельних відносин: обліковий аспект [Електронний ресурс] / О. Г. Пономаренко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vznu/eco/2011_2/167-171.pdf. – Назва з екрана.

References

1. Polozhennia (standart) bukhghalterskoho obliku 14 "Orenda" [NAS 14 "Rent"]. (2000). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.
2. Mizhnarodnyi standart bukhghalterskoho obliku 17 (MSBO 17) "Orenda" [IAS 17 "Lease"]. (2012). Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_018.
3. Tkachuk, A. (2009). Orenda maina tsilisnogo mainovoho kompleksu: problemy bukhghalterskoho obliku [Rental property integral property complex: problems of accounting]. Retrieved from www.nbu.gov.ua/orenda.
4. Kyryk, T. (2012). Pravove rehuliuвання orendnoi diialnosti v Ukraini: problemy ta perspektyvy rozvytku [Legal regulation of leasing activity in Ukraine: problems and prospects of development]. Retrieved from http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2012_1_2/6.pdf.
5. Kyryk, T., Sysiuk, S. (2011). Oblik orendnykh operatsii z komunalnym mainom [Accounting rental operations with communal property]. *Journal of Zhitomir State Technological University. Series: Economics*, 1 (55), 147–149.
6. Lebedyk, H. (2011). Orenda yak zasib pidvyshchennia rinvnia intensyvnosti vykorystannia derzhavnoho maina [Rental as a means of raising the level of usage of state property]. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_98/274-281.pdf.
7. Hrakovskyi, Iu. (2011). Porjadok oformlennia dohovoriv orendy [Order of registration of leases]. *Journal of Tax Service of Ukraine*, 44. Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1015>.
8. Tymoshchuk, S. (2012). Podatkovi oblik lizynhovyykh (orendnykh) operatsii [Tax Accounting lease (rental) operations]. Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1297>.
9. Romanchenko, Iu. (2009). Oblik orendnykh operatsii ta opodatkovannia orendnykh platezhiv u biudzhethnii sferi [Accounting and tax leases lease payments in the public sector]. Retrieved from <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1464>.
10. Loboda, N. (2010). *Metodyka ta orhanizatsiia obliku i analizu lizynhovyykh operatsii [Methodology and organization of accounting and analysis of leasing transactions]* (Candidate dissertation). Extended abstract of candidate's thesis, 23. Kyiv.
11. Khomuliak, T. (2008). *Oblik i audyt lizynhovyykh operatsii [Accounting and Auditing leasing]* (Candidate dissertation). Extended abstract of candidate's thesis, 22. Ternopil.
12. Zubilevykh, S. (2002). *Posibnyk z bukhghalterskoho obliku ta skladannia finansovoi zvitnosti pidpriemstvamy Ukrainy [Manual accounting and financial reporting Ukraine]*. Retrieved from <http://www.ampassports.info/jtlms-party/rplwt.html>.

13. Kolesnykova, O. (2005). *Oblik i analiz lizynhovykh operatsii v silskomu hospodarstvi [Account and analysis of leasing transactions in agriculture]* (Candidate dissertation). Extended abstract of candidate's thesis, 20. Kyiv.
14. Bondar, T. (2004). *Oblik i kontrol lizynhovykh protsesiv: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Lease accounting and control processes: current state and development prospects]* (Candidate dissertation). Extended abstract of candidate's thesis, 24. Kyiv.
15. Ponomarenko, A. (2011). *Udoskonalennia orendnykh zemelnykh vidnosyn: oblikovyi aspekt [Improvement of rent ground relations: registration aspect]*. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vznu/eco/2011_2/167-171.pdf.

S. Kafka

ACCOUNTING FOR LEASE (RENTAL) OPERATIONS

The paper defines a grounded position on leasing and rental value (the differences and common features from the point of view of accounting). We identified leasing as a specific type of business which foresees the transfer for a corresponding fee, period, and the relevant conditions specified in the contract, by the lessor for temporary use of property acquired specifically for the lessee with the right to purchase. Theoretical methods of cognition (abstraction and generalization, analysis and synthesis, induction and deduction, and other methods for producing conceptual knowledge) were used for the synthesis of theoretical and methodological principles of accounting for leasing transactions. For analytical research, the methods of tabular presentation and comparison of information were used.

The basic accounting aspects of leasing (rental) operations are disclosed. Practical recommendations for improving the method of accounting for leasing transactions are suggested in the lessor and lessee. The application of analytical accounts to reflect leasing (rental) and the information which meets the needs of managerial staff for is substantiated.

Keywords: leasing, lease, lessor, landlord, lessee, tenant, financial, operational, costs, revenues, lease (rent) payments accounting.

Матеріал надійшов 24.04.2017